

Kompetencecenter Prostitution

Status 2008

Publikationen er udgivet af

Servicestyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

E-mail: servicestyrelsen@servicestyrelsen.dk

www.servicestyrelsen.dk

Download rapporten på www.servicestyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Digital ISBN: 978-87-92031-81-5

Indholdsfortegnelse

1. Kompetencecenter Prostitution	3
Indledning	3
Generelt om 2008.....	3
Ekstern evaluering af Kompetencecenter Prostitutions projektperiode 2005-2008.	4
2. Social- og sundhedsmæssig indsats inden for prostitutionsfeltet	5
Kontakt til borgere i prostitution	7
Pilotprojekt om internetprostitution	11
Opsøgende arbejde på udenlandske klinikker.	13
Materiale særligt rettet mod prostituerede.....	13
Netværksgrupper med kvinder i prostitution.....	14
Brobygning til offentlige instanser	14
Oversigt over brobygningssamtaler 2008.....	15
Telefon- og internetrådgivning	16
Kompetencecenter Prostitutions brevkasse via hjemmesiden	17
Psykologordning for voksne med prostitutionserfaring.....	17
Psykologpulje for udsatte unge	18
3. Rådgivning og undervisning af samarbejdspartnere og netværk	19
Undervisning.....	20
Netværksaktiviteter.....	20
Københavns Kommune	21
4. Metodeudvikling og vidensproduktion.....	23
Metodeudvikling af det opsøgende arbejde	23
Kompetencecenter Prostitutions særlige rolle	23
Geografiske forholds betydning.....	24
Metodevalg på baggrund af praksiserfaringer og refleksioner	25
Metodeudvikling af efteruddannelse på døgninstitutioner m.v.	27

Vidensproduktion.....	28
'Ingen må vide det' – fortællinger om et liv i prostitution.....	28
Prostitutionens risici og fastholdende faktorer.....	28
Notat om prostitutionskunder.....	29
Unge med prostitutionslignende adfærd.....	29
5. Det fremtidige arbejde.....	31
Målsætning og succeskriterier for indsatsområderne.....	31
Den sociale og sundhedsmæssige indsats for prostituerede	31
Vidensproduktion.....	32
Metoder i det sociale arbejde med prostituerede	33
Formidling og undervisning	33
Film om unge og prostitution	34

1. Kompetencecenter Prostitution

Indledning

Kompetencecenter Prostitution, der blev etableret i forbindelse med regeringens handlingsplan 'Et andet liv', er en del af Udsatteenheden under Servicestyrelsen. Centrets faglige kerneaktiviteter ligger inden for fem overordnede indsatsområder:

- *Social- og sundhedsmæssig indsats inden for prostitutionsfeltet:* opsøgende arbejde blandt prostituerede, telefon- og internetrådgivning, psykologhjælp samt brobygning mellem prostituerede og sociale myndigheder, jobcentre og sundhedsvæsen.
- *Vidensproduktion* inden for alle dele af prostitutionsområdet dels for at sikre fagfolk viden og kompetencer inden for området, dels for at bidrage til et sikkert fagligt fundament for udmøntning af lovgivning og forvaltning på området.
- *Udvikling af metoder i det sociale arbejde* dels for at kvalificere det sociale arbejde der udføres i Kompetencecenter Prostitution, dels for at bidrage til den generelle metodeudvikling i det sociale arbejde.
- *Rådgivning og vejledning af kommuner* og andre instanser for at bidrage til at de yder en kvalificeret og helhedsorienteret sagsbehandling for prostituerede i de enkelte kommuner.
- *Efteruddannelse af personale der arbejder med udsatte unge* på døgninstitutioner m.v. for at sikre at færre unge indgår i prostitutionslignende relationer, og herved forebygge prostitution.

Denne rapport beskriver Kompetencecenter Prostitutions indsats og resultater i 2008. Formålet er at give Velfærdsministeriet et løbende billede af projektet og dets fremdrift. I tidligere statusrapporter er blandt andet det opsøgende arbejde på massageklinikker og efteruddannelsesprogrammet beskrevet nærmere. Denne rapport kan derfor med fordel læses i forlængelse af statusrapporterne for 2006 og 2007.

Generelt om 2008

Kompetencecenter Prostitutions målgruppe er prostituerede med dansk statsborgerskab og borgere med anden fast tilknytning til Danmark

I 2007 påbegyndte de opsøgende medarbejdere en psykoterapeutisk uddannelse. Den 2-årige uddannelse strækker sig frem til medio 2009. Også medarbejdere, der er blevet ansat i 2008, har fået dette uddannelsesstilbud. Derudover deltager de socialfaglige medarbejdere i supervision og i diverse uddannelsesdage. Baggrunden for efteruddannelsen beskrives nærmere i afsnit 4.

Kompetencecenter Prostitution er fordelt på tre lokationer, København, Odense og Århus. De socialfaglige medarbejdere fordeler sig med fem i København, tre i Odense og fire i Århus.

Kompetencecenter Prostitution har i forbindelse med etableringen af Center mod Menneskehandel i 2008, fået til opgave at løse forskellige opgaver, blandt andet formidling af rettigheder ved mistanke om menneskehandel, når der i det opsøgende arbejde blandt udenlandske prostituerede træffes kvinder uden fast tilknytning til Danmark. I forbindelse med politiaktioner tilbydes de udenlandske kvinder støtte og vejledning, og eksempelvis følgeskab til beskyttelsestilbud og ledsaget hjemrejse.

Ekstern evaluering af Kompetencecenter Prostitutions projektperiode 2005-2008

I forbindelse med handlingsplanen 'Et andet liv', 2005, blev det besluttet, at Kompetencecenter Prostitution skulle evalueres eksternt.

På den foranledning blev NIRAS Konsulenterne A/S i juni 2008 anmodet om at gennemføre evalueringsaktiviteter og udarbejde en rapport. Rapporten skulle have fokus på følgende punkter: Hvordan har Kompetencecenter Prostitution levet op til formålet? Hvordan er opgaverne løst? og Hvordan har organiseringen fungeret i projektperioden? Evalueringsrapporten *Servicecheck af Kompetencecenter Prostitution* er færdiggjort den 16. januar 2009 og afleveret til departementets Udsattekontor.

Evalueringen har taget udgangspunkt i handlingsplanens fem indsatsområder og er baseret på skriftligt og kvalitativt input fra medarbejdere og interessenter. Konkret har Fagområde Prostitution, kommunale og private samarbejdspartnere og kursister, samt psykologer fra psykologordningen været inddraget i evalueringsaktiviteterne. Derudover er repræsentanter for Kompetencecenter Prostitutions brugerne, seks prostituerede kvinder og tre mandlige prostitutionskunder, indgået. Både samarbejdspartnere og brugere vurderer den konkrete udførelse af Kompetencecenter Prostitutions praksisrettede opgaver som positive.

2. Social- og sundhedsmæssig indsats inden for prostitutionsfeltet

Kompetencecenter Prostitution anerkender, at prostitution kan ses fra forskellige synsvinkler, at der kan være forskellige årsager til at mennesker prostituerer sig og at komplekse problemstillinger knytter sig til prostitution.

De opsøgende medarbejdere tager udgangspunkt i den prostitueredes livsverden og egen vision for *et godt liv*. Kompetencecenter Prostitution tager udgangspunkt i at alle har resurser til – og kan støttes i – at definere deres egne problemer og lære at handle i forhold til dem.

Registreringen af indsatsen

Der er i 2008 sket en revision af Kompetencecenter Prostitutions registreringsskemaer. Registreringsskemaerne har tilstræbt at opsamle sammenlignelige informationer om de prostituerede. Det har i praksis vist sig, at mange af spørgsmålene ikke var præcise nok, og at medarbejderne derfor har vurderet spørgsmålene og de afgivne svar forskelligt. Det har derfor været nødvendigt at genoverveje skemaernes spørgsmål.

Det skabte i en periode usikkerhed omkring registreringen, hvorfor en del skemaer ikke er blevet udfærdiget. Der er således tale om en underregistrering af indsatsen, hvorfor de angivne tal ikke er repræsentative i forhold til indsatsen.

Eksempelvis er der ikke blevet udfærdiget skemaer for de prostituerede, der selv har taget kontakt til Kompetencecenter Prostitution. Denne gruppe er stærkt stigende som en følge af det øgede kendskab til Kompetence Prostitution i prostitutionsmiljøet. Der udover er registreringen af telefonisk kontakt, mail kontakt og sms kontakt stort set ikke blevet registreret. Tillige gør det forhold sig gældende, at det blandt medarbejderne, i det konkrete møde på klinikken, er kontakten til de prostituerede, der er i fokus og i mindre grad indsamlingen af data til statistisk brug.

De i denne rapport angivne tal må derfor ses som absolutte minimumstal.

Kontakt til massageklinikker i 2008

I 2008 har der i alt været foretaget 464 besøg på 257 forskellige massageklinikker

Nedenstående tabel viser hvordan besøgene fordeler sig på regioner i årene 2006-2008.

Antal klinikbesøg pr region for 2006, 2007 & 2008

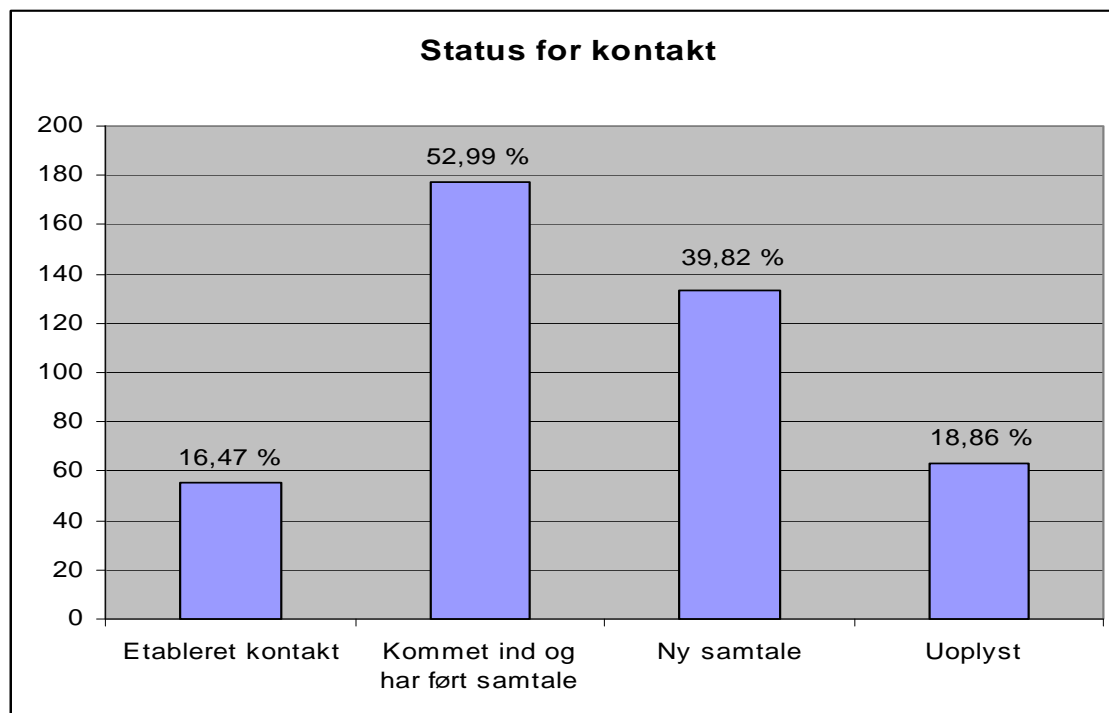
		Region					Total
		Midtjylland	Nordjylland	Syddanmark	Sjælland	Hovedstaden	
År	2006	128	56	179	36	16	415
	2007	181	87	214	34	175	691
	2008	118	41	153	26	126	464
Total		427	184	546	96	317	1570

Ud af de 257 forskellige klinikker, der er besøgt i 2008, er 154 klinikker, svarende til 60 %, er kontaktet én gang, 78 klinikker, svarende til 30 %, er kontaktet 2-3 gange og 25 klinikker, svarende til 10 %, er kontaktet fire gange eller flere.

Af 464 henvendelser lykkedes de 334. 124 henvendelser var forgæves.

N=464

N=334 (Summer op til mere end 100 % da der er mulighed for flere handlinger på besøget)

Resultaterne på de 334 gange kontaktforsøget lykkedes, fordeler sig således: I 177 tilfælde, svarende til 53 %, blev Kompetencecenter Prostitution inviteret ind på massageklinikken og der blev ført en samtale. I 55 tilfælde, svarende til 16 %, var der begrænset kontakt, fx i form af aflevering af visitkort. Ofte blev der aftalt et genbesøg; det skete i 133 tilfælde, svarende til 40 %.

Tallene skal som nævnt tidligere, ses i lyset af de registreringsmæssige forhold.¹

Kontakt til borgere i prostitution

I perioden 2006-2008 har Kompetencecenter Prostitution i alt gennemført 1191 direkte samtaler og 206 længerevarende telefonsamtaler med prostituerede. Derudover har der været registreret 19 dybere mailkorrespondancer. I alt har Kompetencecenter Pro-

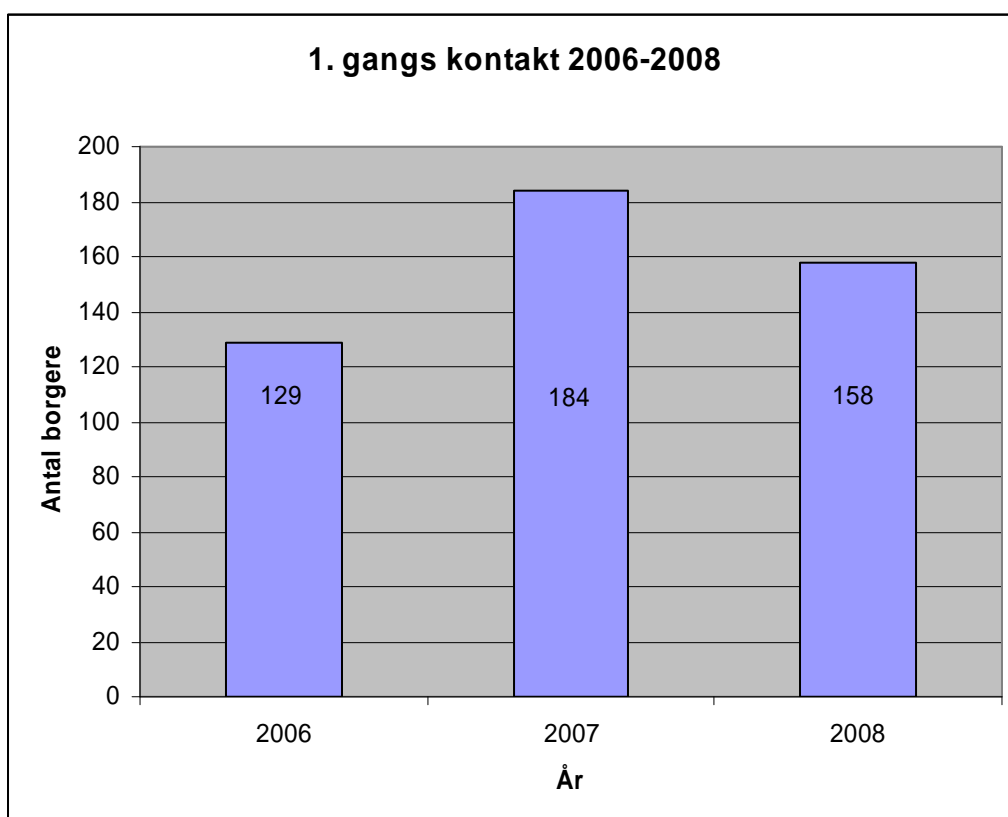
¹ Der henvises til side 5, hvor der redegøres for at de i denne rapport angivne tal må ses som absolutte minimumstal.

stitution 1416 gange været i kontakt med borgere, der prostituerer sig - fordelt på 442 borgere.

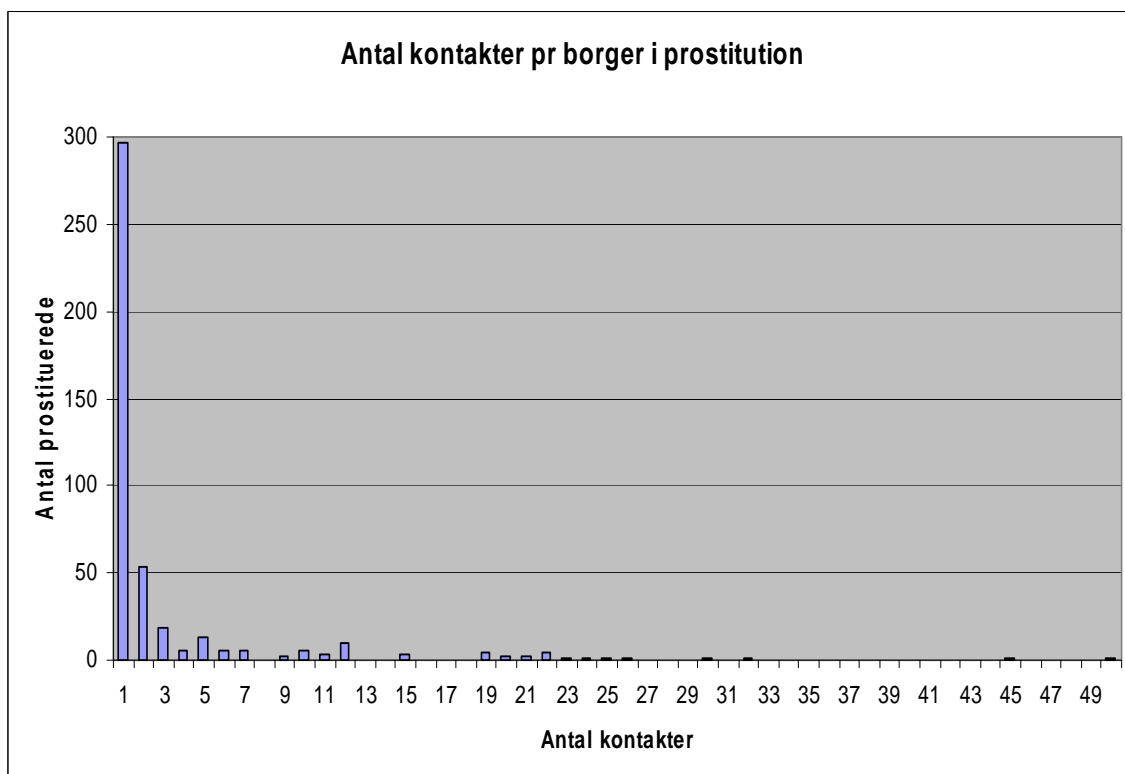
Antal 1. gangs kontakt opgjort på team og år

	År			Total
	2006	2007	2008	
Udfyldt af team: Øst	1	101,00	76	178
Midt	75	33,00	12	120
Vest	51	40	36	127
Total	127	174	124	425

Mangler: 17

Antal kontakter	Antal borgere i prostitution	Procent
1	297	67,19
2	53	11,99
3	19	4,30
4	6	1,36
5	13	2,94
6	5	1,13
7	5	1,13
8	0	0,00
9	2	0,45
10 til 19	26	5,88
20-50	16	3,62
I alt	442	100,00

N= 1416 (Opgørelsen dækker både over afsluttede og igangværende forløb)

Kompetencecenter Prostitution har talt én gang med 297 prostituerede. Der har været ført to samtaler med 53. For 50 kvinder gælder at de har haft mellem tre og ni samtaler

med en af Kompetencecenter Prostitutions medarbejdere. 26 kvinder har talt med Kompetencecenter Prostitution 10-19 gange. 16 prostituerede har i perioden ført 20-50 samtaler med Kompetencecenter Prostitution.

Tallene skal som nævnt, ses i lyset af de registreringsmæssige forhold.²

Pilotprojekt om internetprostitution

Den danske prostitutionsscene forandrer sig hele tiden, og internettet spiller en tiltagende rolle. Kompetencecenter Prostitution havde allerede kendskab til en del hjemmesider, der fungerede som platform for kontakt mellem prostituerede og kunder, men i forbindelse med et pilotprojekt om Internetprostitution blev en systematisk screening af kontaktarenaer på internettet foretaget.

Dette område af sex-salg blev undersøgt dels ved hjælp af spørgeskemaer, dels ved at interviewe fire prostituerede. Antallet af informanter i den kvantitative såvel som den kvalitative del af pilotprojektet er begrænset, og resultaterne er dermed ikke generaliserbare og valide. De skal derfor tolkes med stor forsigtighed.

I projektperioden har Kompetencecenter Prostitution chattet med i alt 51 personer. Chatten har varet fra få minutter og op til 50 minutter. To af disse chats udviklede sig til her-og-nu telefonrådgivning. Kontakten med en af de mandlige prostituerede har siden udviklet sig til et egentligt forløb.

Servicestyrelsens Udsatteenhed definerer prostitution som en transaktion mellem to handlende parter under markedsmæssige betinger. Den ene part, køberen, køber sig fysisk adgang til den anden parts krop eller rådighed over visse af den anden parts fysiske berøringer for egne seksuelle formål i en vis tid. Den anden part, den prostituerede, sælger fysisk adgang til sin krop eller rådighed til visse fysiske, berørende handlinger til køberens seksuelle formål i en tid.

Fysisk kontakt er således en central del af definitionen. Det betyder at en del af de seksuelle ydelser der sælges via internettet, ikke defineres som prostitution, og derfor ikke er dækket af Kompetencecenter Prostitutions handleplan. Udviklingen på prostitutionfeltet initierer behovet for en gendrøftelse af den nuværende definition af prostitution. I den foreliggende situation har Kompetencecenter Prostitution valgt alene at fo-

² Der henvises til side 5, hvor der redegøres for at de i denne rapport angivne tal må ses som absolutte minimumstal.

kusere på de kontaktarenaer hvor køber og sælger aftaler at mødes ansigt til ansigt, og formodes at have hudkontakt.

En række forskellige seksuelle ydelser sælges via internettet. Nogle bruger dette forum til at aftale fysiske mødesteder, fx på hoteller. Nogle tilbyder live webcam-sex for penge, ligesom der sælges live-optagelser af kvinder og mænd, der foretager seksuelle aktiviteter på kundens bestilling. Der er elektroniske betalingsmoduler på disse hjemmesider. Også en del prostituerede har hjemmeside med betalingsmodul.

Prostituerede annoncerer ofte på flere sexsalgsannoncesider, og enkelte prostituerer sig på flere arenaer samtidigt, fx på massageklinikker, via escortbureauer og med internetannoncering. Det har derfor været en opgave for Kompetencecenter Prostitution at søge at undgå at kontakte de samme personer flere gange via forskellige arenaer og kontaktoplysninger. Dette har været muligt i de tilfælde, hvor der er anvendt samme telefonnummer, samme mailadresse eller genkendeligt "kalde-navn".

Internettet er en prostitutionsarena på lige fod med massageklinikker, escort, barer osv. En del af de prostituerede, der sælger sex via internettet, har aldrig solgt sex via andre kontaktarenaer – de er debuteret i prostitution via internettet og sælger alene sex ad denne kanal. De foreløbige resultater antyder, at der kan være forskel på den gruppe, der prostituerer sig på internettet, og den gruppe der sælger sex på massageklinikker. Først og fremmest er antallet af mænd der prostituerer sig via internettet, betydeligt højere end på massageklinikker..

Mange mandlige prostituerede henvender sig til både mænd og kvinder. En væsentlig forskel på mandlige og kvindelige prostituerede er imidlertid at kvinder oftest er heteroseksuelle, mens de mandlige prostituerede i mange tilfælde er homoseksuelle. Prostitutionskontakter og private seksuelle kontakter kan blive sammenblandet, idet mænds prostitution ofte finder sted på portaler på Internettet, hvor homoseksuelle søger kontakt med hinanden. Mandlige prostituerede optræder sjældent på massageklinikker og har derfor været vanskeligt tilgængelige for det opsøgende arbejde.

Ud over kontakten til mandlige og kvindelige prostituerede, blev der også etableret kontakt til kunder. Disse blev henvist til både hotline (et telefonnummer man kan kontakte, hvis man får kendskab til mennesker der har været udsat for handel) og til Kompetencecenter Prostitutions kunderådgivning. Alt i alt har det opsøgende arbejde via internettet vist, at det ad denne vej er muligt at skabe kontakt til:

- Mænd der prostituerer sig via chatrum
- Unge under 18 år af begge køn
- Prostituerede kvinder der tidligere lejede sig ind på massageklinikker
- Prostituerede uden forudgående kendskab til Kompetencecenter Prostitution

- Prostitutionskunder

Opsøgende arbejde på udenlandske klinikker.

På en del massageklinikker træffes der kvinder med udenlandsk baggrund.

I det opsøgende arbejde på disse klinikker kan der benyttes tolk. Forskellige fremgangsmåder har været forsøgt og har ført til den erfaring, at det bedste resultat opnås hvis det er tolken der – efter nærmere aftale – præsenterer Kompetencecenter Prostitution. Fremgangsmåden er valgt i hovedstadsområdet, fordi den første kontakt foregår i døren, ofte med mange mennesker omkring, og i en situation hvor tiden til at præsentere centret er meget begrænset. I den direkte tolkning på klinikkerne oversætter tolken ordret, hvad der bliver sagt.

Det skal dog bemærkes, at der på mange klinikker, hvor der træffes udenlandske kvinder, ikke er behov for tolkning. Enten fordi kvinderne taler dansk, eller fordi samtalerne kan foregå på engelsk eller tysk. Behovet for tolkning vurderes i lyset af kvindernes sprogkunderskaber.

Endvidere ses der en tendens til, at en del prostituerede i provinsen ikke ønsker deltagelse af en tolk, men ofte foretrækker at trække på hinandens sprogkompetencer, ligesom det kan være en problematik at blive kendt som prostitueret blandt andre landsmænd.

Materiale særligt rettet mod prostituerede

I 2008 udgav Kompetencecenter Prostitution et sundhedshæfte, der blandt andet informerer om forebyggelse og behandling af kønssygdomme og om underlivsgener i øvrigt. Samtlige massageklinikker i Danmark har fået flere eksemplarer af hæftet.

I løbet af 2008 har Kompetencecenter Prostitution arbejdet på at få udarbejdet et nyhedsbrev, der medio 2009 vil blive uddelt til massageklinikkerne. Formålet er dels at informere om de relevante problemstillinger, som Kompetencecenter Prostitution typisk møder i kontakten med prostituerede, dels at vedligeholde kontakten til de enkelte klinikker.

Folderen *'Sådan passer du på dit underliv når du sælger sex'* blev uddelt i april måned 2008. Ud over den danske udgave er det udkommet på thai, engelsk og spansk.

Netværksgrupper med kvinder i prostitution

For at styrke den generelle viden om prostitution, har Kompetencecenter Prostitution stået bag udgivelsen af en bog, hvor 12 kvinder fortæller om deres prostitutionserfaringer. Bogen omtales nærmere i afsnit 4.

I forlængelse af bogen arbejder bogens professionelle tekstforfattere på eget initiativ videre med at få etableret en kabaretforestilling. Kompetencecenter Prostitution stiller sig til rådighed som konsulenter i forhold til viden om prostitutionsverdenen.

For at få sparring i forhold til disse initiativer, samlede Kompetencecenter Prostitutions medarbejdere i starten af 2008 en gruppe kvinder, de havde mødt via det opsøgende arbejde. Gruppen mødes ca. hver femte uge og består af 4-6 kvinder.

Med tiden har indholdet på møderne udvidet sig til ikke kun at dreje sig om bogprojektet. Kvinderne har bidraget med punkter, de ønskede at drøfte, for eksempel artikler bragt i pressen. I gruppen fortæller kvinderne om deres personlige oplevelser. For at sikre tryghed i gruppen, er det aftalt at alle har tavshedspligt. Derudover sikrer de socialfaglige medarbejdere, at deltagerne ikke kommer ud i sårbare situationer. Møderne er fast strukturerede, blandt andet med en dagsorden, og deltagerne kan få dækket deres transportudgifter. Netværksgruppen har principielt været en åben gruppe. I praksis kan det imidlertid være vanskeligt at håndtere en løbende tilgang på en måde, der er tilfredsstillende for både gamle og nye medlemmer.

Mange prostituerede beskriver ensomhed som en central følge af deres livsform. Med udgangspunkt i erfaringerne fra netværksgruppen, arbejder Kompetencecenter Prostitution på at etablere netværksgrupper, hvor de prostituerede kan støtte hinanden, lave sociale aktiviteter sammen og udveksle erfaringer. Når grupperne oprettes, skal der blandt andet tages hensyn til geografiske forhold, gruppens sammensætning og dens formål.

Svanerne, Redens terapeutiske gruppetilbud til prostituerede, har erfaret at mange prostituerede er så følelsesmæssigt belastede, at de har vanskeligt ved selv at opretholde en struktur, igangsætte en konstruktiv proces og udvikle bæredygtige relationer til hinanden.

Brobygning til offentlige instanser

Arbejdet med at bygge bro til forvaltningerne er et vigtigt element, når en borger ønsker at få hjælp til at løse konkrete problemer, der kræver offentlige myndigheders medvirken. Kompetencecenter Prostitution har alene en støttende og rådgivende funktion i forhold til at øge kendskabet til prostitutionens vilkår. Brobygningen kan finde sted i forhold til flere typer myndigheder, og dette tilbud er en væsentlig opgave for Kompetencecenter Prostitution.

Det betegnes som en brobygningsaktivitet, når en medarbejder har en rådgivende og vejledende funktion i forhold til en offentlig myndighed/organisation.

Kompetencecenter Prostitution kan også fungere som bisidder for de prostituerede i mødet med myndigheder og organisationer. Her deltager medarbejderne i møder sammen med den prostituerede, for at kunne støtte den prostituerede i at få et bedst muligt møde, såfremt den prostituerede har behov for dette. Bisidder funktionen er et tilbud til de prostituerede.

Oversigt over brobygningssamtaler 2008

Sociale tilbud	Socialforvaltning	31	
	Krisecenter	7	
	Reden International	6	
	Andet	9	
		53	<i>Svarende til 26 %</i>
Sundhed	Misbrugsbehandling	9	
	Sygehus	54	
	Praktiserende læge	6	
	Andet	10	
		79	<i>Svarende til 38%</i>
Arbejdsmarked/økonomi	Skat	26	
	Jobcentre	38	
	Revisor	4	
	Andet	8	
		76	<i>Svarende til 36%</i>
Brobygning i alt		208	<i>Svarende til 100%</i>

Samlet oversigt over brobygningsaktiviteter i 2007 og 2008

	2007	2008
Sociale tilbud	19	53
Sundhed	36	79
Arbejdsmarked/økonomi	36	76
Andre	11	0
I alt	102	208

Der er tale om en markant stigning i brobygningsaktiviteter.

Telefon- og internetrådgivning

De to telefonrådgivninger har åbent to dage om ugen a seks timer og der reklameres løbende for tilbuddet. Hver uge annonceres i Ekstra Bladet, skiftevis mandag og torsdag. Medio 2008 blev de daværende to annoncer, for henholdsvis kunde- og prostitueringsrådgivningen, samlet i én større annonce. Ud over i Ekstra Bladet, annonceres der på forskellige sites, for eksempel Venuslogen og Realsex.

Der har i 2008 været 26 henvendelser til telefonrådgivningen for prostituerede. 16 var fra prostituerede, seks var fra tidligere prostituerede og fire var fra pårørende til mennesker i prostitution.

I 2008 var der 86 henvendelser til telefonrådgivningen for kunder. 72 var fra kunder og to fra pårørende til kunder. Derudover var der 12 såkaldte rørlæggere, dvs. opkald hvor den der ringer op, forbliver tavs.

Henvendelser til telefonrådgivningerne pr. år

	Rådgivning for prostituerede	Rådgivning for kunder
2006	35	101
2007	37	274
2008	26	86

Der er tale om et markant fald i henvendelser til kunderådgivningen i forhold til tidligere år. I 2007 var der registreret 274 opkald, i 2006 101 henvendelser. At antallet af op-ringninger er faldet, kan skyldes forhold omkring annonceringen, idet det ikke vides i hvilket omfang, man når ud til målgruppen.

Kompetencecenter Prostitutions brevkasse via hjemmesiden

I 2008 har der i alt været 23 henvendelser til brevkassen. De fordeler sig således:

Studerende	5
Kunder	8
Kvinder med prostitutionserfaring	5
Pårørende	1
Telefonpassere	1
Massageklinikere	1
Andre	2

Antal henvendelser til brevkasse via hjemmesiden fordelt pr. år

2006	29
2007	23
2008	23

Antal henvendelser til brevkassen fordeler sig nogenlunde jævnt over årene.

Psykologordning for voksne med prostitutionserfaring

Kompetencecenter Prostitution administrerer en psykologpulje rettet mod voksne, der ønsker hjælp til at få bearbejdet psykiske forhold og problemer forbundet med prostitution. Med henblik på at forebygge tilbagevenden til prostitution, kan psykologtilbuddet også benyttes af tidligere prostituerede.

Mange der henvises til psykologordningen, kan sideløbende have behov for samtaler og støtte fra en af Kompetencecenter Prostitutions medarbejdere omkring praktiske, økonomiske eller sociale forhold.

Der er knyttet 36 psykologer til ordningen, heraf 13 fra hovedstadsområdet, fire fra region Sjælland, 10 fra Midtjylland, tre fra Nordjylland og seks fra Syddanmark. Frem til udgangen af 2008, fik 76 borgere bevilget psykologbistand fra Kompetencecenter Prostitutions psykologordning, 74 kvinder og to mænd. Aldersmæssigt går de fra 18 til 59 år med en gennemsnitsalder på 34 år på bevillingstidspunktet.

På grund af forsinkelser i psykologernes fakturering, findes der ikke opgørelser over de samlede forløb. De foreløbige tal indikerer dog, at en del ikke benytter alle de bevilgede timer, og nogle får aldrig begyndt på behandlingen. Omvendt er der er del af dem, der har fået én bevilling, der søger – og får – flere end de oprindelige 11 timer. I alt er der i perioden foretaget 20 genbevillinger. 19 har fået bevilget yderligere 11 timer, en har fået en genbevilling på 22 timer.

Psykologpulje for udsatte unge

I handleplanen var der afsat midler til en psykologpulje rettet mod unge som er, eller har været, på vej ind i prostitutionslignende relationer. Puljen var primært tænkt som en kollektiv psykologordning, rettet mod enkelte unge og deres netværk eller mod grupper af unge, der indgår i uhensigtsmæssige relationer omkring køb og salg af seksuelle ydelser. Der kunne også bevilges midler til individuel psykologbehandling.

Denne psykologordning er aldrig kommet i gang. Derfor er det besluttet, at de afsatte midler overføres til 2009 til et filmprojekt om unge og prostitution. Filmens målgruppe er primært undervisere og studerende ved professionshøjskolerne. Projektet omtales nærmere i afsnit 5.

3. Rådgivning og undervisning af samarbejdspartnere og netværk

Kompetencecenter Prostitutions medarbejdere har løbende opbygget kontakt til en lang række samarbejdspartnere, som de også indgår i netværk med. Desuden underviser og opkvalificerer centrets medarbejdere forskellige medarbejdergrupper, og formidler viden om prostitution på undervisningsdage, temadage og lignende.

Kompetencecenter Prostitution afholder desuden temadage på professionsuddannelserne, deltager som oplægsholdere ved socialfaglige arrangementer, konferencer og for kommunernes sociale råd.

Det er erfaringen, at den enkelte kommunale sagsbehandler ofte ikke har kendskab til prostitutionsfeltet og de særlige forhold der gør sig gældende i dette miljø. Derfor kan Kompetencecenter Prostitution tilbyde rådgivning til kommuner og sagsbehandlere i forhold til konkrete sager, såfremt dette er i overensstemmelse med den prostitueredes ønske.

Rådgivning og vejledning kan også gives generelt. I 2008 modtog Kompetencecenter Prostitution ni opringninger fra kommunale medarbejdere, der havde spørgsmål inden for prostitutionsområdet.

For at styrke kommunernes arbejde med borgere i prostitution, udgiver Kompetencecenter Prostitution i midten af 2009 et inspirationshæfte med titlen "En værktøjskasse: Aspekter af prostitution". Dette hæfte er tænkt som en "værktøjskasse", der på overskuelig vis giver et indblik i de aspekter af prostitutionslivet, der kan være nyttig viden ved sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning og lignende organisationer.

Undervisning

Aktiviteterne i 2008 fordeler sig således:

Sociale tilbud	Socialforvaltning	3 ³
	Krisecenter	3
	Andet	1
Sundhed	Misbrugsbehandling	4
	Andet	2
Uddannelsesinstitutioner		6
Politi		5
Andre		4

Kompetencecenter Prostitution modtager tillige mange henvendelser fra studerende, der ønsker at høre om prostitution og om centrets arbejde. For at imødegå dette er Kompetencecenter Prostitution i 2008 begyndt at afholde stormøder for studerende i hovedstadsområdet. Der er i alt afholdt fire stormøder i Servicestyrelsens lokaler i København. Deltagerantallet har ligget mellem fem og 20 studerende. Stormøderne har primært tiltrukket studerende fra de sociale højskoler og pædagogseminarerne, men også enkelte universitetsstuderende har deltaget.

I provinsen har Kompetencecenter Prostitution flere gange været inviteret som oplægsholdere på socialrådgiveruddannelsen og har holdt oplæg af en halv til hel dags varighed for de studerende.

Kompetencecenter Prostitution modtager desuden studerende fra professionsuddannelserne og universiteterne, der ønsker at interviewe medarbejderne i forbindelse med studieopgaver, projekter og lignende.

Netværksaktiviteter

Formålet med deltagelse i diverse netværksfora er udveksling af generel information, samt at øge det gensidige kendskab til de forskellige aktører.

Kompetencecenter Prostitution indgår i flere netværksfora.

³ Tallet er inkl. opkvalificering af Københavns Kommune, hvor der har været et længere forløb. Dette beskrives nærmere nedenfor.

- I Midt- og Nordjylland er etableret et netværk bestående af Kompetencecenter Prostitution, Reden Århus og Center mod Menneskehandel
- Kompetencecenter Prostitution deltager i årlige møder med Århus Kommune
- Kompetencecenter Prostitution indgår i et tæt samarbejde med Københavns Kommune (beskrives nedenfor)

Københavns Kommune

I 2008 vedtog Københavns Kommune en handleplan for en indsats på prostitutionsområdet, den såkaldte EXIT pakke.

Forud for udarbejdelsen af denne handleplan havde der på Københavns Kommunes foranledning været et tæt samarbejde med Kompetencecenter Prostitution, der har bidraget med viden om prostitutionsverdenen.

Handleplanens mål er at sikre en helhedsorienteret indsats for de af kommunens borgere, der ønsker hjælp til at komme ud af prostitution, eller er i prostitution og ønsker støtte og vejledning i relation hertil. Handleplanen består af tre dele:

1. Mulighed for henvendelse uden at oplyse om personlige data hvilket giver de prostituerede mulighed for at få anonym rådgivning om lovgivningen og de kommunale tilbud.
2. Brobygning som skal sikre, at prostituerede der ønsker hjælp til prostitutionsoplysninger, kan få tildelt en fast kontaktperson, der benævnes brobyggerne. Brobyggerne, der udpeges på alle kommunens socialcentre, rådgivningscentre og jobcentre, har blandt andet en koordinerende funktion i forhold til den enkelte borger.
3. Inddragelse af Kompetencecenter Prostitutions tilbud efter behov, blandt andet at informere borgerne om centrets tilbud.

I forbindelse med handleplanen blev der nedsat et samarbejdsudvalg til koordinering af indsatsen på prostitutionsområdet, herunder trafficking i Københavns Kommune. Samarbejdsudvalget samler en lang række aktører på området, herunder Kompetencecenter Prostitution.

I det opsøgende arbejde på massageklinikker i Københavns Kommune, informerer Kompetencecenter Prostitution om EXIT pakken og borgerens mulighed for anonym rådgivning. Kompetencecenter Prostitution medbringer blandt deres materiale et "VIP-kort" fra Københavns Kommune, der ved fremvisning sikrer, at den prostituerede tilbydes en anonym rådgivende samtale.

Forebyggelse af prostitution blandt unge

For at forebygge prostitution har Kompetencecenter Prostitution fokus på unge, der indgår i prostitutionslignende relationer, eller på anden måde påtager sig en rolle i prostitutionsmiljøet. Da udsatte unge har en højere risiko end unge i øvrigt for at blive involveret i prostitution, tilbydes personale på døgninstitutioner, opsteder og lignende undervisning vedrørende prostitutionstruede unge.

Ved at styrke personalets viden om prostitutionslignende adfærd, og give dem redskaber til at håndtere den, forventes det at prostitution forebygges.

Tilbuddet om undervisning tilrettelægges under hensyntagen til lokale behov og institutions organisering. Der tilbydes kurser af 2-3 dages varighed, såvel som temadage.

Konsulenterne deltager forinden i planlægningen og udvælgelsen af de døgninstitutioner, der skal gøres til genstand for indsatsen. Undervisningen bliver afviklet lokalt og tilrettelagt i overensstemmelse med den enkelte institutions behov, hvilket har medvirket til stor tilfredshed blandt deltagerne.

I 2008 blev følgende uddannelsesaktiviteter gennemført:

- 9 kurser af 2-3 dages varighed (samlet deltagerantal: ca. 164)
- 21 temadage (samlet deltagerantal: ca. 470)
- 4 oplæg af anden type (samlet deltagerantal: ca. 95)

Kompetencecenter Prostitutions efteruddannelseskonsulenter har blandt andet også deltaget i samarbejdet med Københavns Kommune, der er beskrevet i det foregående afsnit.

Udbudte åbne temadage med deltagerbetaling var et nyt tiltag i 2008 – en i Kolding og en i Herning. Begge arrangementer var velbesøgte med mellem 50 og 70 deltagere hver.

Efteruddannelsesaktiviteter pr. år

	Kurser	Temadage	Andet
2006	0	14	4
2007	5	19	6
2008	9	21	4

4. Metodeudvikling og vidensproduktion

Ud over den direkte indsats rettet mod prostitutionsfeltet og fagfolk i kontakt med prostituerede og prostitutionstruede unge, har Kompetencecenter Prostitution en forpligtelse i forhold til metodeudvikling og vidensproduktion på prostitutionsområdet.

Metodeudvikling af det opsøgende arbejde

Kompetencecenter Prostitutions opgave er at omsætte handleplanens målsætninger til konkret praksis.

Kompetencecenter Prostitution har indledt den sociale indsats med at udvikle det opsøgende arbejde rettet mod kvinder, der prostituerer sig på massageklinikker.

Kompetencecenter Prostitution adskiller sig med sit praktiske sociale arbejde fra den øvrige organisation.

Det betyder, at der i organisationen ikke har været indlejret erfaringer og viden som centret har kunnet trække på i større omfang. Tværtimod har Kompetencecenter Prostitution langt hen af vejen selv skullet udvikle og formulere sit metodiske grundlag.

Selvom der udføres opsøgende socialt arbejde på en række områder, for eksempel unge, sindslidende og hjemløse, er metoden svagt skriftligt beskrevet. Litteratur på området beskriver typisk, hvad de sociale medarbejdere gør, men sætter det sjældent i en reflektiv ramme. Kompetencecenter Prostitution har derfor langt hen ad vejen selv skullet perspektivere arbejdet.

Kompetencecenter Prostitutions særlige rolle

Den rolle opsøgende medarbejdere har i forhold til de prostituerede, adskiller sig fra den rolle mange andre professionelle aktører har.

For det første har de opsøgende medarbejdere ingen myndighedsfunktion og de prostituerede risikerer ikke nogen form for konsekvens ved at have kontakt til medarbejderne. Den tilbudte rådgivning og støtte er anonym, der registreres ingen personlige data om de prostituerede, og medarbejderne er underlagt almindelig tavshedspligt og udveksler ingen personfølsomme oplysninger med andre myndigheder.

For det andet er det medarbejderne, der tager kontakt til de prostituerede både på massageklinikker og andre steder med indendørsprostitution. De besøger dem uopfordret eller kontakter dem for at fortælle om centrets tilbud. Men det er medarbejdernes grundholdning, at der er tale om et tilbud til de prostituerede, og at de til enhver tid har

ret til at afvise kontakten. Medarbejderne forsøger ikke at missionere over for de prostituerede.

For det tredje er det den prostituerede selv, der definerer sin egen opfattelse af sin egen livssituation. Hvad enten en prostitueret udtrykker tilfredshed med sit liv som prostitueret eller ej, er det medarbejdernes grundholdning, at hun skal tilbydes den form for støtte og rådgivning, hun efterspørger og som kan gives inden for handlingsplanens rammer.

Den opsøgende medarbejder er indstillet på at tilrettelægge kontakten på den prostitueredes præmisser - i modsætning til andre myndigheder, hvor kontaktens rammer som regel defineres af kontaktens indhold, for eksempel møder med sagsbehandlere, skattemyndigheder eller samtaleforløb med en psykolog,

Endelig er medarbejdernes kontakt til de prostituerede i videst mulig omfang styret af de prostitueredes udtrykte behov for kontakt. Hvis der er behov for løbende, kontinuerlig kontakt, tilbydes dette. Hvis der udtrykkes behov for, at medarbejderne ikke kommer efter faste aftaler, men kan kontaktes ved konkrete problemer, tilbydes dette. Endelig er der prostituerede, der ikke ønsker kontakt, men som blot tilbydes Kompetencecentrets materialer, så de er bekendt med deres muligheder, hvis behovet skulle opstå på et senere tidspunkt.

Geografiske forholds betydning

Opsøgende arbejde er en metode, der sigter mod at opspore, og kontakte de prostituerede ud fra en antagelse om, at mange prostituerede har behov for rådgivning og eventuel støtte, og at de ikke af egen drift henvender sig.

Som arbejdsform er opsøgende arbejde traditionelt blevet anset for en velegnet metode i større byer, og er i mindre grad afprøvet i landdistrikter. Det landsdækkende opsøgende arbejde blandt prostituerede er derfor et tiltag, der baserer sig på et spinkelt erfaringsgrundlag.

Massageklinikkerne i hovedstadsområdet har oftest mange prostituerede på den samme klinik, og er geografisk tæt beliggende. I provinsen og i landdistrikterne er der ofte tale om små klinikker med kun én prostitueret på vagt ad gangen, og der kan være langt mellem klikkerne, der også kan være beliggende i øde områder uden naboer. Det indebærer, at den konkrete planlægning af det opsøgende arbejde må foregå under hensyn til blandt andet geografi og klinikstørrelse.

Opsøgende arbejde på landet er forbundet med en del kørsel, og der er mulighed for at få etableret en god kontakt til den enkelte prostituerede, der ofte befinder sig alene på massageklinikken. I hovedstadsområdet stiller det opsøgende arbejde som oftest krav til medarbejderne om både at kunne etablere kontakt, og formidle centrets tilbud til en større eller mindre gruppe af kvinder på én gang.

Metodevalg på baggrund af praksiserfaringer og refleksioner

Kvinder der prostituerer sig på massageklinikker, er ikke en homogen gruppe med fælles livshistorier og adfærdsmønstre. Tværtimod er de vidt forskellige, ligesom deres behov for rådgivning, vejledning og støtte fra Kompetencecenter Prostitution er forskellige.

Eksempelvis er en erfaren prostitueret med egen klinik – hvor andre prostituerede kan leje sig ind – ofte engagerede i debatten om fuld erhvervsmæssig legalisering af prostitution og drøfter gerne fordele og ulemper i forbindelse hermed.

En prostitueret, der har været mange år i faget og som rejser rundt til forskellige klinikker i landet, kan være optaget af at få øget kendskab til forskellige muligheder for at finde et andet forsørgelsesgrundlag, og er ofte også interesseret i tilbuddet om psykologsamtaler.

Prostituerede med børn kan have behov for at tale om, hvad det betyder for deres rolle som forældre og for familielivet generelt, hvis det bliver kendt, at de arbejder som prostituerede.

Unge, nystartede prostituerede kan være optagede af tilbuddet om rådgivning omkring sikker sex, og måske af rettigheder og forpligtelser i forhold til skattelovgivningen.

Udenlandske kvinder med dansk opholdstilladelse kan efterspørge et øget kendskab til det danske samfund, dansk lovgivning og mulighederne for anonyme lægeundersøgelser, uddannelse og lignende.

I forhold til de kvinder som medarbejderne har fået tæt kontakt til, er der indsamlet en række erfaringer. De fleste prostituerede er interesseret i at drøfte sikker adfærd, når de sælger sex, ligesom de fleste viser interesse for muligheden for anonyme lægeundersøgelser. Det mest markante fællestræk for de fleste prostituerede er dog deres fortællinger om problemfyldte relationer i deres personlige netværk.

Der er lavet mange undersøgelser på prostitutionsfeltet, og der har i en stor del af dem været fokus på de prostitueredes mangelfulde rettigheder og status i samfundet, på betydningen af samfundets stemping af de prostituerede, og på den samfundsmæssige rolle, de prostituerede udfylder.

Det er blevet klart for Kompetencecenter Prostitution, at der er behov for også at inddrage en psykologisk forståelsesramme for at kunne forholde sig til de følelsesmæssige og kontaktmæssige vanskeligheder en del af de prostituerede bringer på bane. En efteruddannelse med et psykologisk teorigrundlag og læring af specifikke samtaleteknikker blev valgt for at løfte opgaven bedst muligt.

Der er ikke blot tale om en metode, når Kompetencecenter Prostitution vælger at fokusere på kvaliteten af relationen til de prostituerede, men også om et valg af nogle sam-lende, faglige værdier. At opbygge en tryk relation ved bevidst at fokusere på kontakt, tjener til at understøtte de andre rådgivnings- og støttetilbud Kompetencecentret har. Det er ikke et selvstændigt, uafhængigt mål i sig selv. Udgangspunktet for samtalerne er oftest her-og-nu situationer, man er til stede i nuet, og kvindernes erfaringer fra forti-den folder sig ud i deres nutid.

De opsøgende medarbejdere er opmærksomme på, at indsatsen sigter mod at give hjælp til selvhjælp. Målet er at øge de prostitueredes oplevelse af selvstændig mestring, ikke at skabe en utilsigtet afhængighed i forhold til de opsøgende medarbejdere. Det betyder i praksis, at medarbejderne er meget opmærksomme på ikke at formulere og finde løsninger for kvinderne, men derimod at støtte dem i at gøre det selv.

Det skal pointeres, at Kompetencecenter Prostitution bruger en række forskellige me-toder tilpasset den enkelte prostituerede og hendes behov. Anerkendelse af den enkel-tes livsverden står dog centralt i Kompetencecenter Prostitutions arbejde.

Det opsøgende arbejde er indledt med en fokuseret indsats overfor især danske kvin-der, der arbejder på massageklinikker, og en formidling af informationer om Kompeten-cecenter Prostitutions tilbud. Ved at skabe kontakt til massageklinikkerne, opnår Kom-petencecenter Prostitution at blive kendt i prostitutionsverdenen, idet informationer og rygter spredes videre i miljøet via mund til mund metoden. Det opsøgende arbejde in-debærer således ikke blot en direkte kontaktbaseret formidling af centrets tilbud til de prostituerede, men fungerer samtidig også som et uformelt PR-arbejde.

Centralt i Kompetencecenter Prostitutions arbejde står også behovet for at medarbej-derne har en bred viden om det sociale felt generelt. En stor mængde paratviden om den sociale lovgivning og anden relevant lovgivning, samt kendskab til de offentlige myndigheders arbejdsgange, er en nødvendig forudsætning for at kunne yde den rette rådgivning og vejledning. Dertil kommer at det er vigtigt, at kunne formidle denne viden på en så enkel og overskuelig måde, at de prostituerede kan få øje på deres mulighe-der. Klar og velovervejet formidling er også nødvendig i forhold til Kompetencecenter Prostitutions opgave som brobygger og i forhold til undervisningsopgaver.

Kendskab til de tværfaglige rammer og arbejdsgange i de offentlige forvaltninger og institutioner er nødvendige, for at medarbejderne som brobyggere kan yde den rette rådgivning og vejledning overfor professionelle aktører. Endelig er det vigtigt at kende de forskellige professionelle aktørers opgaver, roller og rammer for at medarbejderne kan medvirke til, at et givent forløb omkring en prostitueret forløber hensigtsmæssigt og konstruktivt.

Telefonrådgivningen er et tilbud til både prostituerede og prostitutionskunder. Telefon-rådgivningen for kunder er den mest benyttede. Telefonisk rådgivning stiller krav om, at

medarbejderne kan lytte aktivt, spørge åbent og undersøgende for at være sikker på at have forstået den radsøgendes behov. Samtidig skal medarbejderne formidle deres forståelse ved hjælp af afstemt stemmeføring og et velovervejet ordvalg.

I kunderådgivningen henvender mange kunder sig, fordi de af forskellige grunde kan opleve at have problemer med deres sex-køb. Samtalen kommer da til at handle om, på hvilken måde deres sex-køb er et problem for dem og hvilke handlemuligheder, de har i forhold til ændring af deres adfærd. Tanken er, at kunderne gennem refleksioner får øje på egne tankemønstre omkring sex-købet, og dermed kan finde andre handlemuligheder.

Kompetencecenter Prostitution kan alene tilbyde rådgivende og vejledende samtaler. Hvis prostitutionskunderne giver udtryk for at have behov for flere personlige samtaler, informeres de om deres mulighed for via egen læge at blive henvist til Sexologisk Klinik i Randers, samt Sexologisk Klinik på Rigshospitalet. Såfremt der er behov for psykologisk eller anden lignende behandling, informeres prostitutionskunderne også om muligheden for på eget initiativ at finde en privatpraktiserende psykolog, sexolog eller psykoterapeut.

Metodeudvikling af efteruddannelse på døgninstitutioner m.v.

Medarbejderne på døgninstitutioner m.v. der har deltaget i Kompetencecenter Prostitution tilbud om efteruddannelse, er blevet bedt om at evaluere undervisningen. Den generelle tilbagemelding er, at det er godt der bliver bragt ny viden på banen (fakta om prostitution), og at det er vigtigt der sættes fokus på emnet. Mange har nævnt drengene som et nyt, interessant og vigtigt område. Betydningen af at fokusere på faresignalerne hos piger såvel som drenge, på ungdomskulturen og på hvilken seksualitet der er normal blandt unge i dag, er ligeledes blevet pointeret.

Oplæggene til diskussion har fungeret godt, og deltagerne oplever at få sat mange gode refleksioner i gang, ligesom de finder det positivt at de på kurset/temadagen bliver nødt til at tage stilling til feltet, bliver udfordret på egne fordomme og får sat fokus på vigtigheden af en fælles holdning. Prostitutionslignende adfærd blandt unge er et vanskeligt emne. Medarbejderne på døgninstitutionerne finder det er vigtigt, at de får konkrete værktøjer på kurserne/temadagene, og at det diskuteres hvilke handlemuligheder den enkelte afdeling har, når mistanken om at en ung udviser prostitutionslignende adfærd opstår.

Deltagerne sætter pris på den afvekslende undervisningsform, der skifter mellem oplæg, debat og gruppearbejde.

Vidensproduktion

Et omdrejningspunkt i handleplanen for Kompetencecenter Prostitution er vidensproduktion inden for feltet. Centret udarbejder – alene og i samarbejde med Fagområde Prostitution – notater, der kan kvalificere den generelle viden på området.

'Ingen må vide det' – fortællinger om et liv i prostitution

Bogen 'Ingen må vide det' indeholder beretninger fra tolv kvinder om deres liv i prostitution. Kvinderne tegner med deres fortællinger et billede af livet som prostitueret på godt og ondt. En gennemgående faktor i de tolv kvinders ellers vidt forskellige liv er hemmeligholdelsen af prostitutionen⁴. De tolv beretninger er med til at synliggøre kvinderne, deres liv og deres hverdag på massageklinikken. Ved at fortælle den enkeltes unikke historie, bidrager bogen til at skabe forståelse for dem, der ofte går under fællesbetegnelsen 'prostituerede'. Beretningerne vidner om fortvivlelse og nederlag, men også om stolthed, varme, sejre og ukuelighed. Derved tegnes et nuanceret billede af livet i prostitution.

Bogen er baseret på interviews, der efterfølgende er blevet bearbejdet af journalister. Den er blevet til via de kontakter Kompetencecenter Prostitution har knyttet under det opsøgende arbejde på massageklinikkerne.

Prostitutionens risici og fastholdende faktorer

I samarbejde med fagområde Prostitution er igangsat en kortlægning af de risici, kvinder der prostituerer sig på massageklinikker, er udsat for. Kortlægningen bygger primært på et litteraturstudie og belyser de fysiske, psykiske og sociale risici, der kan dokumenteres. Derudover afdækker undersøgelsen hvilke faktorer, der kan være fastholdende for kvinder i prostitution. Litteraturstudiet er suppleret med interviews med kvinder i prostitution, samt med social- og sundhedsfaglige medarbejdere.

I projektets oprindelige design indgik de registreringskemaer socialfaglige medarbejdere udfylder i forbindelse med det opsøgende arbejde som vigtige data. Det har imidlertid vist sig at dette datagrundlag er for usikkert, da de anvendte skemaer ikke er udarbejdet med særligt fokus på risici, hvorfor de registrerede oplysninger ikke kan give et sikkert vurderingsgrundlag. Derfor er der i stedet foretaget interviews med medarbejdere i Kompetencecenter Prostitution.

Angående fysiske risici tegner de foreløbige resultater et billede af at kvinderne generelt beskytter sig mod seksuelt overførte sygdomme. Smitte med HIV og andre køns sygdomme er derfor begrænset. Kortlægningen viser desuden, at prostituerede kan

⁴ *Ingen må vide det. Tolv kvinder fortæller om et liv i prostitution.* Servicestyrelsen 2008.

have forskellige smerter og gener i underlivet, men der er ikke noget der tyder på, at danske kvinder, der prostituerer sig på massageklinikker er særligt udsatte for alvorlige, kroniske fysiske følgevirkninger. Det udelukker imidlertid ikke, at prostitution kan indebære psykiske risici og belastninger, der kommer til udtryk som psykosomatiske lidelser, for eksempel i form af smerter i ryggen og i underlivet.

Notat om prostitutionskunder

På baggrund af erfaringerne fra Kompetencecenter Prostitutions kunderådgivning – suppleret med litteratur på området – er der udarbejdet et notat om mænd, der køber sex. Notatet er offentliggjort primo 2009.

Af notatet fremgår det, at 86 % af danske mænd over 18 år ikke har erfaringer med at købe sex, og at der hos de resterende 14 % er en polarisering mellem erfaring med et enkelt køb og hyppige køb af seksuelle ydelser.

Erfaringer fra blandt andet Kompetencecenter Prostitutions kunderådgivning, peger på at nogle prostitutionskunder oplever, at de har problemer i forhold til køb af seksuelle ydelser.

Unge med prostitutionslignende adfærd

I samarbejde med Fagområde Prostitution har Kompetencecenter Prostitution igangsat en undersøgelse af unge og betalt seksuel udnyttelse.

Undersøgelsen har vist sig meget vanskelig at gennemføre, og er derfor blevet forsinket. Af handlingsplanen fremgår det, at undersøgelsen skal omfatte udsatte unge. Fagområde Prostitution har derfor forsøgt at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse på institutioner for udsatte unge. Dette viste sig vanskeligt at gennemføre. Dels var der relativt få unge, der ønskede at besvare skemaet. Dels fandt flere personalegrupper det problematisk at stille unge spørgsmål af den karakter. Af disse grunde lykkedes det kun at indhente ca. 100 besvarelser. Dermed er spørgeskemaundersøgelsen meget spinkel.

Fagområde Prostitution har efterfølgende fået adgang til Sundhedsstyrelsens datagrundlag for undersøgelsen "Ung2006". Denne undersøgelse indeholder også spørgsmål om betaling af sex for unge mellem 15-24-årige, og den rapporterer at 1,4 % af de unge i undersøgelsesgruppen har solgt sex. Så lille en gruppe unge kan kun vanskeligt give grundlag for statistiske behandlinger.

I forbindelse med undersøgelsen var det hensigten at gennemføre interviews med udsatte unge, der har erfaring med betalt seksuel udnyttelse. Også denne del af undersøgelsen har vist sig svær at gennemføre. Igen er det et væsentligt vilkår for gennemførelsen, at det skal ske i samarbejde med personalet på institutioner, og de vurderer,

at det kan være problematisk at lade unge besvare spørgsmål af denne karakter. Det anføres som argument herfor, at de unge, der falder inden for målgruppen, har en række forskelligartede vanskeligheder.

Den kvantitative del af undersøgelsen vil på det foreliggende grundlag udelukkende kunne påpege tendenser på baggrund af et meget spinkelt materiale. Tolkningen af disse data skal derfor foretages med forsigtighed grundet risiko for en relativt stor fejlmargin.

Målet med undersøgelsen var at få ny og opdateret viden om omfanget og karakteren af sex-salget blandt unge. Undersøgelsen skulle have fokus på særligt udsatte unge, da det formodes, at der i denne gruppe vil være flere, der sælger sex end blandt unge i al almindelighed.

Den viden en sådan undersøgelse kunne give, ville medvirke til en større og mere specifik viden om særlige risici - faktorer blandt udsatte unge, og dermed give mulighed for udviklingen af en endnu mere præcis og målrettet forebyggende indsats.

Fagområde Prostitution vurderer på baggrund af de beskrevne vanskeligheder, at det i øjeblikket ikke er muligt at gennemføre den planlagte kvalitative undersøgelse med unge i målgruppen. Fagområdet vil dog fortsat forsøge at gennemføre en sådan undersøgelse, hvis der skulle vise sig muligheder for dette.

5. Det fremtidige arbejde

Som nævnt udløb handleplanen 'Et andet liv' med udgangen af 2008. I den forbindelse er der foretaget en ekstern evaluering, et 'servicetjek', af Kompetencecenter Prostitution. Evalueringen peger på en række områder, hvor Kompetencecenter Prostitution har et udviklingspotentiale og hvor en justering skønnes relevant.

Målsætning og succeskriterier for indsatsområderne

I Kompetencecenter Prostitutions projektperiode har der primært været fokus på det praksisrettede arbejde, dvs. kortlægning af massageklinikker, målgrupper, afholdelse af kurser osv. Den sociale og sundhedsmæssige indsats har haft intensivt fokus på det opsøgende arbejde rettet mod danske prostituerede på massageklinikker. Indsatsen har skabt en troværdig kontakt til miljøet. Desuden har der via den informationsgivende indsats overfor kommunerne og andre offentlige instanser udviklet sig et godt samarbejde med de relevante myndigheder.

Efteruddannelsesindsatsen udviklet et velfungerende kursuskoncept, der har øget døgninstitutionernes indsigt i problemstillinger vedrørende prostitutionstruede unge, og undervisningen har bidraget med redskaber, der styrker det pædagogiske personales muligheder for at tackle de faglige udfordringer. Hver for sig har de to indsatsområder bidraget til et solidt grundlag for at imødekomme de fremtidige udfordringer på prostitutionsområdet.

I projektperioden er der opsamlet viden og udviklet metoder via opgaveløsningen. I den kommende periode vil der blive sat fokus på at skabe større klarhed om succeskriterierne i den konkrete opgaveløsning. Konkret vil der blive udarbejdet mål og forandrings-teori for hvert indsatsområde, blandt andet vil målgrupper, succeskriterier, resurser, aktiviteter og periode blive defineret (kriterier fra metoden Resultat Baseret Styling, RBS).

Den sociale og sundhedsmæssige indsats for prostituerede

Der er generel tilfredshed med udførelsen af den sociale og sundhedsmæssige indsats, både hos medarbejdere, samarbejdspartnere, myndigheder og hos prostituerede og kunder, der har benyttet Kompetencecenter Prostitutions tilbud.

Samarbejdspartnere og myndighedspersoner påpeger fordelene ved de opsøgende medarbejders praksisrettede fokus. De anbefaler desuden brug af uformelle erfaringsgrupper mellem myndigheder og andre aktører, for eksempel psykologordningen, til

udveksling af erfaringer på prostitutionsområdet. Prostituerede kvinder og prostitutionskunder værdsætter indsatsen, og anbefaler blandt andet nyhedsbreve med cases, samt samtalegrupper for nuværende og tidligere prostituerede.

I fremtiden vil det opsøgende sociale arbejde rettet mod prostituerede med dansk opholds- og arbejdstilladelse blive fastholdt. Fremadrettet vil det opsøgende arbejde blive nuanceret og udbygget på følgende områder:

- Opsøgende arbejde i chatrum og på annoncesider på internettet vil fortsætte i 2009.
- Opsøgende arbejde i escort-miljøet og blandt prostituerede, der modtager kunder i deres private hjem udvikles og fortsætter i 2009,
- Nyhedsbreve til indendørsprostituerede, påbegyndt i 2008, vil fremover blive uddelt 2-4 gange årligt via det opsøgende arbejde.
- Pilotprojekt om netværksgruppe for prostituerede vil blive igangsat.
- De nuværende brobygningsaktiviteter kan tænkes udvidet ved at etablere tværsektorielle erfa-grupper om prostitutionsmiljøerne.
- Der vil blive arbejdet på at integrere psykologernes kompetencer og erfaringer i Kompetencecenter Prostitution's visitation til psykologsamtaler; for eksempel via netværk.

Vidensproduktion

I projektperioden er der publiceret flere relevante produkter om prostitution, blandt andet pjecer, bøger og film.

Registreringen af indsatserne har ikke fungeret optimalt, og registreringen af indsatsen har ikke været stringent, idet spørgsmålene dels har været for unøjagtige i forhold til praksis, og dels ikke har muliggjort systematisk opsamling af blødere data vedrørende for eksempel prostitueredes opvækstvilkår.

Der efterspørges vidensproduktion om indsatsområderne, dataindsamling og vidensproduktion om prostituerede og om prostitutionsmiljøerne. I det fremadrettede arbejde vil der internt blive fokuseret på følgende:

- At styrke og udvikle vidensproduktionen generelt
- At omsætte praksiserfaringer fra det opsøgende arbejde til dokumentation af indsatsen og af prostitutionsområdet generelt
- At dokumentere indsatsen *Opsøgende socialt arbejde*

- At dokumentere den anvendte metode
- At undersøge prostituerede og tidligere prostitueredes levevilkår
- At producere viden om prostitutionstruede unge
- At dokumentere afholdte netværksaktiviteter med myndigheder
- At indsamle data og producere viden om psykologernes erfaringer med Kompetencecenter Prostitution visitation
- At indsamle data og producere viden om psykologbehandling af prostituerede

Metoder i det sociale arbejde med prostituerede

Metoder for det opsøgende arbejde har været diskuteret og afprøvet i Kompetencecenter Prostitutions projektperiode. De opsøgende medarbejdere har udviklet metoder, der tilpasses ad hoc til de situationer, der opstår i kontakten med prostituerede kvinder. Udviklingen af kontaktskabende metoder er blevet understøttet gennem efteruddannelse og fokus på relationsarbejde.

Fremover skal arbejdet med at omsætte praksiserfaringer til metodebeskrivelse, at udvikle kendte og nye metoder i socialt arbejde med prostituerede, styrkes. Desuden skal nuværende metoder, forventede mål og indikatorer for det opsøgende arbejde diskuteres og indkredsnes.

Udvikling og dokumentation af metoder vil fremover tage afsæt i den definition af metodebegrebet der anvendes i RBS.

Formidling og undervisning

I projektperioden er kurser, temadage og andre former for undervisning blevet udført på de to indsatsområder *Opsøgende socialt arbejde* og *Vidensproduktion* af henholdsvis opsøgende medarbejdere, og de to undervisere fra efteruddannelsesindsatsen. Kursuskoncepterne for begge indsatsområder har fungeret godt og har vist sig relevante for målgrupperne. Efteruddannelsesindsatsens kurser med fokus på prostitutionstruede unge, og personalets handlemuligheder er blevet rost af både private opholdssteder og kommunale teams.

Fremover vil målgrupperne for formidlingen af prostitutionsområdet via temadage, netværksgrupper og andre former for formidling, for eksempel film og tryksager, være:

- Kommunale sagsbehandlere og andre fagpersoner.
- SKAT, Politi, LOKK og andre.

- Professionshøjskolerne (pædagog- og socialrådgiveruddannelserne).
- Centre og indsatser over hele landet, hvor der er fokus på udsatte unge. Eksempelvis indsatser, der handler om unge og stofmisbrug, eller seksuelt krænkede unge, samt kommunale forebyggelsesindsatser.
- Netværksaktiviteter med henblik på at forbedre indsatsen på prostitutionsområdet dels lokalt, dels nationalt.

Film om unge og prostitution

Det er besluttet at overføre uforbrugte midler fra psykologpuljen for unge til en dvd-film om unge og prostitution. Filmens primære målgruppe er undervisere, og studerende ved professionshøjskolerne (særligt pædagog- og socialrådgiveruddannelserne). Dens indhold, opbygning og længde skal tilpasses undervisningssituationen og eventuelt suppleres med skriftligt materiale, der kan downloades fra Servicestyrelsens hjemmeside.

Der skal udarbejdes en projektbeskrivelse primo 2009, og der skal nedsættes en arbejdsgruppe, såvel som en baggrundsgruppe. Baggrundsgruppen vil bestå af eksterne og interne fagpersoner, der kan bidrage med tværfaglige erfaringer og specialviden om relevante temaer.